

2. füzet

PÉLDAKÉPEK
◆
MAGYAR MÉRNÖKÖK

Megjelent 2003-ban, a 44. Hídmérnöki Konferencia alkalmából Szegeden

Szikszay Gerő (1876-1954)

a kevésbé ismert hídtervező

Felelős kiadó:

Basa Zoltán

A Csongrád Megyei Állami Közútkezelő Kht. igazgatója

Írta:

Dr. Tóth Ernő

Szerkesztette:

Hajós Bence

ISBN 963 210 687 3

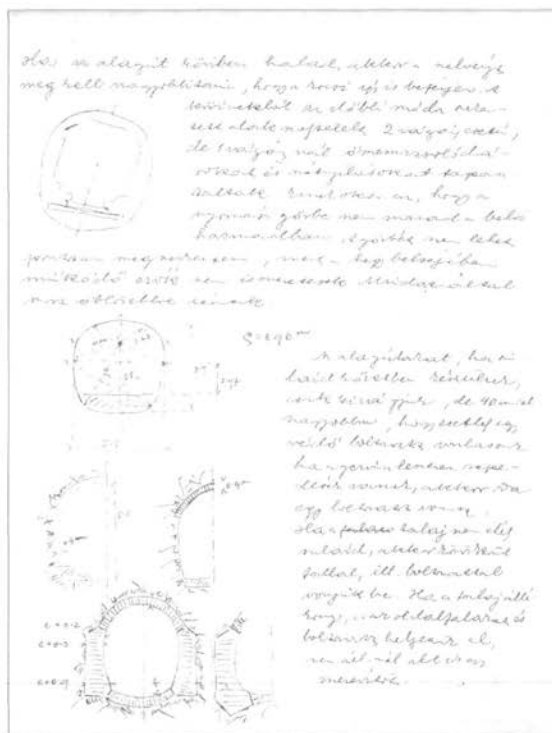
Megjelent 2003-ban, a 44. Hídmérnöki Konferencia alkalmából, Szegeden.

Kezdetek, a család

1876-ban Kunszentmiklóson született ősi református családban, felmenői 1675-től lelkészek voltak. Erről egy 1752-ben megjelent Catechismusban megmaradt családi bejegyzések sora tanúskodik.

A fiatal Gerő a műszaki pálya felé vonzódott, középiskolai tanulmányai végeztével a királyi József Műegyetem hallgatója lett.

Egyetemi jegyzetei rendezett, olvasható írással az akkori oktatás színvonaláról, a szakmáját szerető Szikszay Gerő szorgalmáról tanúskodnak.

Díszes oklevelének megszerzése után 1898 szeptemberében tanár-segédnek választották a szilárdságtani tanszék-re, ahol az 1900 júliusában kelt hivatalos bizonyítvány szerint „jeles képzettséggel s lankadatlan ügyszeretetével a műegyetemnek teljes elismerésre méltó szolgálatot tett”.

Szikszay Gerő egyetemi jegyzetének egy lapja

Tanársegéd, MÁV mérnök, minisztériumba berendelt statikus

A határozott időre kinevezett tanársegéd, az akkori szokásnak megfelelően a gyakorlatban: a Magyar Királyi Államvasutaknál helyezkedett el.

Fennmaradt iratai közül az 1902 decemberében kelt értesítés arról szól, hogy az Igazgatóság elnöke az V. rangfokozat 3-ik osztálya szerinti segédmérnökké nevezte ki. Nemcsak unalmas hivatali munkája volt a fiatal mérnöknek, fiától tudom, hogy édesapja 1902-ben az Ung völgyében egy vasúti fahíd törésig folytatott próbaterhelésében vett részt. Ez olyan élmény volt, hogy fia ma is részleteket tud erről. A próbaterhelést a híd átépítése előtt tapasztalatszerzési célból végezték, az új hidat Szikszay Gerő tervezte. Biztosan figyelemre méltóan látta el feladatát, hisz 1906. májusában a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a minisztérium III. szakosztály 4. ügyosztályába rendelte be. Említésre méltó, hogy a nála négy évvel idősebb Kossalka János is ugyanitt, berendeltként végezte munkáját. Harminc éves volt ekkor.

A fennmaradt iratok a ranglétrán való haladásáról szóltak: 1909-ben az államvasúti mérnök úr királyi főmérnöki címet kapott, nyilván nem érdemtelenül.

A minisztérium azon ügyosztálya, ahol tevékenykedett, az építési tervek ellenőrzését, jóváhagyását, a hidépítések felügyeletét látta el.

Kereskedelemügyi
m. k.
MINISTER

291/1 sz.
eln.

Nagyságos

Sikssay Lőr.

műszaki tanácsosi címmel és jelleggel felruházott
kís. főmérnök úrnak

Budapest
Minis. tan. sz.

Közelem Nagyságodat kís. mű-
szaki tanácsossá, a 75. fűtés, szétválasztó, és 1000 Ft.
araz. Nagycsúsz kőm. fűtésével, és 800 Ft. araz. Nyder-
sár kőm. fűtés, kőm. szétválasztó, és 1000 Ft. araz.
szabályozóval lakóházak.

Magasabb illetményjének folyósítása
mint egyidejűleg intézkedtem.

Budapest, 1914. március hó 30-án.

Horváth

Műszaki tanácsosi főmérnök
kinevezés, 1914

CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI

KELSÉGE

folyó évi október hó 10-án a hadszínterén kelet legfeljebb el-
határozásával előterjesztésemre Nagyságodnak a műszaki főtaná-
csosi címet legkegyelmesebben díjmentesen adományozni mé-
tőztetett.

Miről Nagyságodat örömdietes tudomásul ezennel értesí-
tem,

Budapest, 1917 évi október hó 26-án.

30.742/ein.

szám.

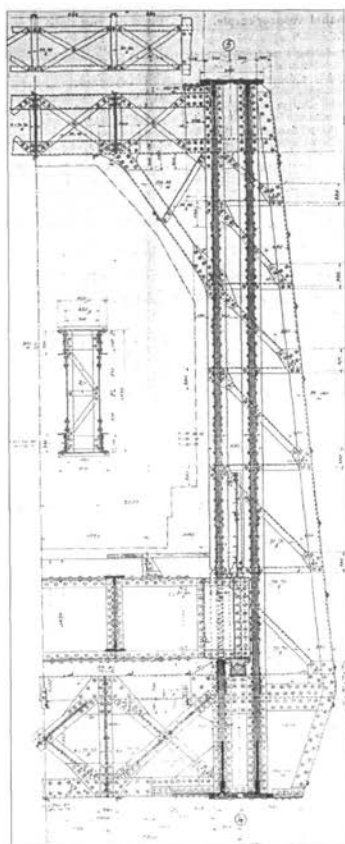
Nagyságos

Szikszay Gerő urnak
műszaki tanácsos

B u d a p e s t.

Duna-hidak tervezésében való részvétel

Szikszay Gerő minisztériumba való berendelése idején kezdődött egy nagy Duna-híd építési program: Baja, Komárom, Gombos. A bajai 450 m hosszú híd tervezéséről rendkívül részletes, érdekes írásban számolt be a Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönyében (1909. március). A Feketeházy János alap gondolata szerinti sarlóalakú rácsos szerkezetek tervezésében több finomítást végzett a cikk írója, örök kár, hogy más munkáról nem írt a nagyközönség számára. Figyelemre méltó, hogy írásában próbaterhelési eredményekre hivatkozik és pontosan számszerűsítette, hogy az általa javasolt módosításoknak mekkora volt a költségkihatása.

A komáromi (1910), majd a gombosi híd is lényegében azonos kialakítással épült meg. Érdekesség, hogy a szakirodalomban nem szereplő gombosi hatnyílású Duna-híd építéséről kiadott nyomtatott ismertető füzetet is Szikszay Gerő mérnök fia bocsátotta rendelkezésre, édesapja ceruzás bejegyzésével.

Hatalmas feladat és tapasztalatszerzési lehetőség volt négy év alatt három Duna-híd építésében részt venni. Mai technikai adottságok mellett is rendkívüli teljesítmény lenne megismételni az akkori Duna-hídépítési programot két-két év átfutási idővel.

A gombosi Duna-híd keresztmetszete és látképe az átadás előtt, 1911

Minisztériumi munka, hídtervezések

1914-ben Ő császári és apostoli királyi Felsége műszaki tanácsosi 1917-ben pedig a hadszíntéren aláírt kinevezésben műszaki főtanácsosi címet adományozott, majd 1922-ben a miniszter miniszteri osztálytanácsossá léptette elő.

A háborús évekről feljegyzései nem maradtak, fia azonban visszaemlékszik arra, hogy édesapja kivitte a gubacsi híd próbaterhelésére (1924) és a lakihegyi torony építését is megnézhette (1932-33), amikor azt építették. Édesapja statikus szakértője volt ennek a toronynak, mely évekig Európa legmagasabb építménye volt.

Levéltári anyagok bizonyítják, hogy minisztériumi munkakörében sem szakadt el a hídtervezéstől. 1925-ben ő tervezte a makói híres Maros-híd átépítését. Érdekes volt a feladat, s kihívás volt, hogy az ő megbízása előtt az Arad-csanádi vasúttársaság Kossalka Jánossal tervezette meg az állandó vasúti hidat, aki új alépítményen háromnyílású változó magasságú, Gerber-csuklós hidat tervezett.

Szicszay Gerő nem másolta le a neves egyetemi tanár tervét, hanem meghagyva az 1878-ban épült híd alépítményeit, azokra állandó magasságú, nyitott, érdekes Gerber-csuklós szerkezetet tervezett. A makói Levéltárban felelhető iratok között különösen érdekes a próbaterhelés előkészítő leírása és számítása, melyben a terhelő járművek elhelyezését, a végzendő méréseket mind-mind gondosan megtervezte. Eddig a szakirodalomban nem ismert vasbeton híd terve is készült a makói ártéri híd átépítésére. Jó példa ez arra is, hogy az acélhíd tervezésben jeleskedő jó mérnök nehézség nélkül készített vasbeton híd terveket is.

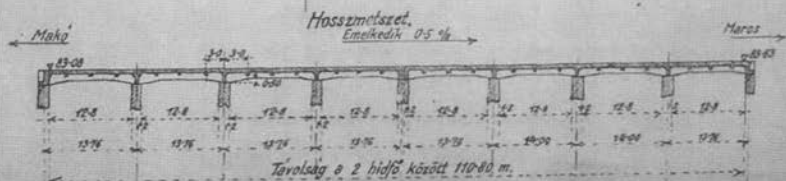
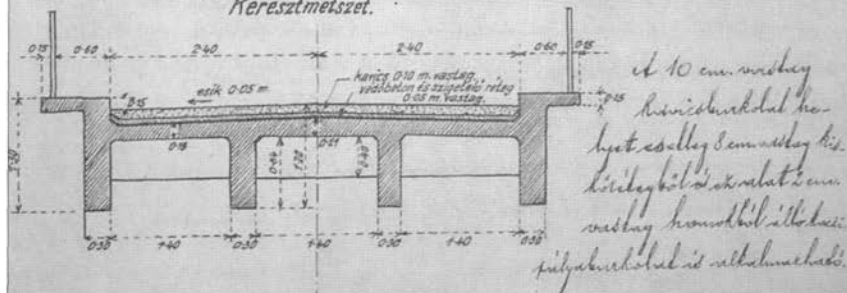
A szegedi Tisza-híd erősítésének szakértői munkáival is Szicszay Gerőt bízták meg 1926-ban, majd tervet és statikai számítást is készített az elvégzendő munkákra. Őt alternatívát javasolt, gondosan kimunkálva ezek megvalósításának költségeit. Ennek alapján hozták meg a döntést és adták vállalatba az erősítési munkákat.

Hídtervezői munkásságában mindig fontos volt a szerkezetek viselkedésének kutatása próbaterhelésekkel is. A tapasztalt alakváltozások alapján vonta le következtetéseit, s alkalmazta tervezői munkájában.

A makói közúti Maroshid ártéri
nyílásáiban létesítendő vasbeton tar-
tószerkezetek
mérésszámitása.

Is makhi shaban ipilendö xelösi
hid vashelon oxkoxelönek möröxide.

Dr. Ádám Keresztész.
Keresztmetszet.

the nickel had 6 det., representing 12.8 mm. as indicated with 4-4

Befejező gondolatok

Szikszay Gerőről keveset tud a szakma, pedig példakép lehet a szorgalmas, szerény, kiváló statikus, sikeres műszaki vezető.

Jelen kis megemlékezés nem születhetett volna meg, ha a MÁVDOK-ban járva nem derül ki, hogy ott unokája a vezető, aki édesapját ajánlotta információ forrásnak, s akitől dokumentumokat s kiegészítő információkat kaptam. Köszönet illeti a Csongrád Megyei Levéltárat, különösen dr. Tóth Ferencet, aki a makói Maros-hidakra vonatkozó anyagokat gondosan összegyűjtötte és publikálta is, s Hajós Bencét, akitől a Kiskőrösi Szakgyűjteményben elkezdett életrajzi miniatűrök ebben a formában való folytatásának az ötlete eredt.

Ágoston István immár két kötetben megjelentette neves „inzsellérek” élettörténetét, ez a szerény megemlékezés is adalék lehet egy majdan elkészítendő **Mélyépítő mérnöki aranykönyvhöz**, mely neves elődeinkről emlékezik meg, folytatva a Magyar műszaki alkotók (Műszaki Könyvkiadó, 1964) című összeállításban elkezdett, s azóta értékes életrajzokkal bővült irodalmat (dr. Menyhárd István, dr. Mihailich Győző, dr. Széchy Károly).

Bízom benne, hogy vázlatos, még hiányos életrajzi megemlékezésem további kutatásra ösztönöz, s gazdagítja ismereteinket, erősíti önbecsülésünket.

A PÉLDAKÉPEK — MAGYAR MÉRNÖKÖK című rövid életrajzi sorozat célja a műszaki alkotók és műveiknek megismertetése minél szélesebb körben. A mérnöki tevékenység elismertetésének záloga, hogy ismerjük múltunk (és jelenünk) jeles alkotóit. Reméljük e sorozat szolgálhatja e nemes célkitűzést és a rövid összefoglaló anyagon túl további kutatásokhoz is kedvet adhat.

A sorozattal kapcsolatos észrevételeket, illetve megjelentetendő mérnökökre vonatkozó javaslatokat nagy szeretettel várjuk és fogadjuk.

Közúti Szakgyűjtemény
cím: 6200 Kiskőrös, Dózsa György
út 38.

ÉLETRAJZI KÖNYVEK

